

Mukanda ua Paulu kuli vaka LOMA Citsindikisi

Livulu lia Loma valisonekele kuli Kanganda Paulu ha miaka ya mukati ka makumi atanu na iuana nakutuala hamiaka makumi atanu na miaka itanu na itatu (54-58) hanima yakusemuka kua Kilstu. Te Paulu kanda aciye mukumeneka ku Loma kaha uatumine mukanda ou kuleka vaka Yesu mu Loma, kuli vaje Vayunda na vaje keti Vayunda. Ou mukanda uausonekele te acili munganda ya Kolintu omuo ha ntsimbu ije kukekuo kuakele nakukala. Paulu uasonekele linga mafuti oshe a tsiliele nakuononoka Yesu Kilstu (16-26). Livulu lia Loma liapua livulu lia seho ku vaka Yesu kuoshe na mu vintsimbu vioshe omuo ya muje mulialumbunuka muacili na muje mualitumbikilhamo Paulu mukulum bununa muacili kuovoka kuje kutuasa kukala naco kuhitila muli Yesu Kilstu. Paulu naua uanungakanene Muzimbu Uacili ua Yesu Kilstu ku Litavasano Lialaja. Vakakulilongesa vavengi vakaliluisa nguavo cinimbu ca seho mu livulu eli capua 1: 16 eci cihandeka nguaco, "Kunjivu shuamua ha muzimbu uacili, omuo ukeuo nzili ya Njambi ha kuovoka kuli uoshe uje atsiliela: hakulivanga kuli Vayunda, kuhumaho kuli vaje keti Vayunda." Mbazuvuila yakulivanga ya Loma kuhuma (1-11) inahandeka cikuma via hali Njambi, kaha mbazuvuila ya mucivali kuhuma (12-15) ili naviavingi vishika ha vuyoye vua vaka Yesu.

Muvanautumbikilamo

Paulu, mu mukanda uendi aputuka kuliambulu lula ikeye vavenia na ku vantu vaje vaseonekelele (1: 1; 15).

Cakuhatako asoneka vuyoye vua muntu na kuovoka kuhitila muli Yesu Kilistu (1: 16; 11:36)

Hanima yevi Paulu ahana cishika ca vuyoye vua Yesu (13: 1; 15: 13).

Uamanusuile Livulu lia Loma mukuhana vimeneka ku vantu va cikungulukilo ca Loma (16).

¹ Yange Paulu, ndungo ya Yesu Kilistu na kanguarda uje yahanguile nakunjisana kuli Njambi mukuambulula Muzimbu uendi Uacili.

² Njambi uakulahesele laja Muzimbu Uacili kuhitila muli tunanguizi va Njambi vendi, nge muvanavisioneka mu Visoneka via Kulela.

³ Vinapu via Munendi, ngue ku vuyoye vuendi vua ha mavu, uasemukile ku ntanga ya Ndaviti,

⁴ kuhitila mu Cimbembesi Uakulela Yesu vamumuese na nzili yakama kupua Muna Njambi omo vamusanguile ku vatsi.

⁵ Kuhitila muli Yesu tuatambuile kavumbi na vunganda linga tusane vaje keti Vayunda linga vononoke kulutsilielo omuo ya lizina liendi.

⁶ Kaha neni naua munapu vamo hhakati kavaje keti Vayunda vaje vavanasana linga vakundame kuli Yesu Kilistu.

⁷ Nankuma, njilinakusonekela kuli yeni voshe muli mu Loma vaje Njambi vazanga nakumisana linga mupue vantu vendi vakulela.

Njambi Tatetu na Muene Yesu Kilistu vamihane kavumbi na ciyulo.

Lilombelo lia Cikandelelo

⁸ Cakulivanga, njitsatsela kuli Njambi yange kuhitila muli Yesu Kilstu hali yeni voshe, omuo lutsilielo lueni lunatsimana ha mavu oshe.

⁹ Njambi ikeye mukaleho uange linga vije vioshe vinjihandeka vinapu via vusunga, Njambi uje injili nakupangela na mutima uange uoshe mukuambulula Muzimbu Uacili ua Munendi. Njambi natantekeya ngeci njikamianuka,

¹⁰ ntsimbu yoshe mu malombelo ange njikalombo nguange Njambi mu cizango cendi nga atava njije kuli yeni nakumimeneka.

¹¹ Njishunguiya cikuma kumimona, linga njakumihaneko vuana vua mu Cimbembesi mukumitakamesa.

¹² Hano njilumbununa ngeci yeni nange tuaku-likolesa ha ntsimbu imolika, yeni ha lutsilielo luange kaha nange ha lutsilielo lueni.

¹³ Vavusamba vange, munapande kuvuluuka ngueni vintsimbu viavingi njakele na vutumbé vuakuija oko nakumimeneka, vuno honi kuli cuma cimo cinanjivindika. Njitonda kukoka vantu hhakati keni ngue munjinalingi hhakati ka vaje keti Vayunda.

¹⁴ Njilina likongo lia vipangi hhakati ka vantu voshe, kuli Vangelengu na ava keti Vangelengu, na kuli vaka kunangula na vilema.

¹⁵ Nankuma, njitonda cikuma kuambulula Muzimbu Uacili nakuli yeni naua muakala mu Loma.

Nzili ya Muzimbu Uacili

¹⁶ Kunjesi na shuamua ya kuambulula muzimbu uacili, omuo unapu nzili ya Njambi ije

ineha kuovoka kuli vaje voshe vatsiliela, hakulivanga kuli Vayunda, kaha naua na kuli Vangelengu.

¹⁷ Omuo muli likelio vusunga vua Njambi vanavusholola kuhitila mulutsilielo ngue muvhandeka visoneka nguavio, "Muntu uje ivanapuisa muka vusunga ku mesho a Njambi ha luttsilielo akayoya."

Vantu voshe vali na mulonga ku mesho a Njambi

¹⁸ Vutenu vua Njambi vunasholoka kuhuma muilu nakuluisa vupi vuoshe na vilinga via kupihia via vantu vaje vilinga viavo viavipi vivindika vusunga linga keti vavutantekeye.

¹⁹ Omuo vije vineha nguavo linga vatantekeye Njambi vinasholoka, omuo Njambi navisholola kuli vakevo.

²⁰ Hume haje Njambi hatangelele mavu, vifua viendi vije kutuasa kumona, nzili yendi ya yaye na cifua cendi ca Vunjambi vinasholoka muacili, vantu vasa kuvitantekeyela mu viuma vije vianalingi Njambi. Nankuma, vantu ava kuvasa kulisambuesa kuahi.

²¹ Cipue vene vatantekeyele Njambi, vuno honi kuvamusingimikile cipue kumuhana citsatsela. Vuno honi visinganieka viavo vinapu viangoco kaha na mitima yavo yamupulungua inashulu na milima.

²² Vakahandeka nguavo vanapu vaka mana, vuno honi vanapu vilema,

²³ kaha vanalikela kulemesa uje kekutsa, nakulemesa viuma via vifua via vuntu vije ku-

viekuyoya miaka yoshe na vifua via tuzila cipue
tusitu cipue viakulikoka.

²⁴ Nankuma, Njambi navecelela linga valinge
viuma via mazilo ngue ku mashungu a mitima
yavo, kaha valinga viuma via shuamua kuli umo
na mukuavo.

²⁵ Vanaviana kutsiliela vusunga vua
Njambi, kaha vanatsiliela makuli nakulemesa
nakupangela vije vianatanga Njambi kuhona
kulemesa vavenia uje uavitangele, uje
ivanapande kushangazala miaka yoshe ya yaye!
Ameni.

²⁶ Omuo ha cuma eci, Njambi navecela linga
valinge viuma via shuamua ngue ku mashungu
avo. Cipue vampuevo vanatenguluka kulinga
vilika na vamala mu ngila ya cisemua, vuno honi
valinakuvilinga mu vingila vije kuviapandelemo.

²⁷ Kaha mu ngila imo naua vamala vanaten-
guluka kulinga vilika na vampuevo mu ngila
ya cisemua, vuno honi valinakulinga vukoyi na
vakuavo vamala. Vamala vali nakulinga viuma
via shuamua kuli umo na mukuavo, kaha ha
cuma eci vanatambula fueto inavapande omuo
ya vilinga viavo viavipi vije vivanalingi.

²⁸ Omuo vantu ava vanaviana kuniunga
vusunga vuakuivuisisa Njambi mu viyongola
viavo, Njambi navecelela linga vakale na mana
a api, linga valinge viuma vije kuviapandele
kulinga.

²⁹ Vanashulu na viuma vioshe via mazilo na
vipi na lizangamena na cizindo, vanashulu na
cipululu nakutsiha na luozi na makuli na lizanga-
mena. Vakafueye,

³⁰ nakuhandeka viavipi hali umo na mukuavo, vanapu vakakuzinda Njambi, vaka likamba, vaka kulihalesa, kaha vaka kulipamba, vayongola vingila viavingi viakupangelamo vupi, kuvekuononoka visemi vavo,

³¹ kuvekuvuisisa, kuvekuniunga vikulaheso viavo, kaha kuvekumuesa ngozi cipue kuvuila vakuavo cikeketima.

³² Cipuevene vatantekeya nguavo kusompa kua Njambi kuhandeka nguanguo vantu vaje vayoya mu ngila eyi vanapande kutsa, keti lika viuma evi valinakutualelelaho kulinga kuahi, vuno honi naua vacilitavasana na vaje vakakuvinga.

2

Kusompa ca Njambi

¹ Yove kavusamba kange, nkuma ukasompo vakueni ndi? Kuli yove kukuesi kusambua, cipue vene yove iya. Nga yove usompa vakueni kaha ulinga viuma vije vivalinga vakevo, ulinakulihisa yove vavenia.

² Tuatantekeya ngeci kusompa ca Njambi capua ca vusunga ha vantu vaje valinga viuma via viopi.

³ Nkuma omo yove, muntu lika, usompa vakueni kaha naua ukalingi viuma vije vivakalingi, uayongola nguove uasa kuputumuka ku kusompa ca Njambi ndi?

⁴ Cipue ulinakukehesa ngozi yendi yakama na kulongua cendi na kusimpa cendi. Muavusunga utantekeya nguove Njambi uakala na ngozi omuo alinakueseka kukutuamenena linga utenguluke.

⁵ Vuno honi omuo ya mutima uove uakukola nakukaluua, kaha ulinakulingisa cihiso cove linga cipue cakama ha Litangua lije omo vutenu vua Njambi nakusompa cendi ca vusunga vikasholoka.

⁶ Njambi akahana vuana ku muntu na muntu kuya kuvipangi viendi vije vianalingi.

⁷ Vamo vantu vali nakutualelelaho kulinga muacili, nakutonda vumpau na kasingimiko na muono uje kuuekutsa, kuli vakevo Njambi akavahana muono ua yaye ya yaye.

⁸ Vuno honi vamo vantu valizanga vakevo vavenia nakuviana via vusunga nakukava vije viakupihia, kaha Njambi akamuesa vutenu vuendi na matoto endi hali vakevo.

⁹ Kukakala tuyando nalamba kuli vantu voshe vaje valinga vupi, hakulivanga kuli Vayunda kaha naua nakuli Vangelengu.

¹⁰ Vuno honi Njambi akahana vumpau na kasingimiko na ciyulo kuli voshe vaje valinga muacili, hakulivanga kuli Vayunda kaha naua na kuli Vangelengu.

¹¹ Muafua Njambi kakele nacivembulu.

¹² Vaje keti Vayunda vaje kuvesi na lishiko lia Mosesa, valinga vupi kaha vazimbala omuo liakuhona lishiko. Vayunda vaje vali na lishiko, valinga vupi kaha vavasompa na lishiko.

¹³ Muafua keti hakuvua lika lishiko lia Mosesa ngeci vantu vavapuisa vaka vusunga kuli Njambi, vuno honi vaje vononoka lishiko lia Mosesa vakavatumbula nguavo vaka vusunga.

¹⁴ Cilivene vaje keti Vayunda kuvakele na lishiko lia Mosesa, vuno honi vioshe vivakalingi

na mana aje muaya lishiko lia Mosesa, vakevo vavenia vanapu lishiko liavo, cipuevene kuvakele na lishiko lia Mosesa.

¹⁵ Cifua cavo cimuesa ngeci vije lishiko lia Mosesa lishika vanavisoneka mu mitima yavo. Kaha naua na vilinga viavo vimuesa ngeci viuma evi vinapu via vusunga, omuo vintsimbu vimo viyongola viavo vikavahisa kaha naua vintsimbu vikuavo vikavamena.

¹⁶ Kaha ngue kuya ku Muzimbu Uacili unjilinakuambulula, omu mukemo mucikafua ha Litangua lia Kusompa lije omo Njambi akahisa viyongola viavushueke via vantu voshe kuhitila muli Yesu Kilistu.

Vayunda na Lishiko lia Mosesa

¹⁷ Honi yove, nga ultumbula yove vavenia nguove nji Kayunda, nga uajendamena ha Lishiko lia Mosesa nakulipamba hali Njambi,

¹⁸ kaha unatantekeya vika Njambi atonda linga uvilinge, kaha unalilongesa ku lishiko lia Mosesa kuhangula vije vinapu vusunga,

¹⁹ kaha unatantekeya muacili ngeci yove unapu ntuama ua tupuputua, naua ceke kuli vaje vali mu milima,

²⁰ unapu umuka kusungamesa vilema, naua mulongisi ua vaje vali kunzimba. Uatantekeya muacili nguove mu lishiko lia Mosesa unauanamo mana akushula na vusunga.

²¹ Ukalongesa vakueni, nkuma vikahoni kuli-longesela yove vavenia? Ukambulula nguove, "Keti muive." Vuno honi yove vika ukevila?

²² Ukahandeka nguove, "Keti mulinge vupangala." Nkuma yove vika ukalingila vupangala?

Uazinda tumponia, nkuma ukevi via mu vinjivo viakulemesela tumponia ndi?

²³ Ukalishasha ha lishiko lia Njambi, vuno honi kuuekuvuisa Njambi shuamua omo upokola lishiko liendi ndi?

²⁴ Visoneka vihandeka nguavio, “Omuo yeni Vayunda, nankuma, vaje keti Vayunda vashaula Njambi.”

²⁵ Nga muononoka lishiko, kulovoka ceni cili na seho, vuno honi nga kumuononoka lishiko, mukapua cilivene ngue kumualovokele.

²⁶ Nga vaje keti Vayunda, vaje kuvatuhukile, vononoka vije lishiko lia Mosesa lilinakushika, nkuma Njambi kakavaniungu ngue vaka kulovoka ndi?

²⁷ Kaha yeni Vayunda vakamihisa kuli vaje keti Vayunda omuo mukapokola lishiko lia Mosesa, cipuevene vanamisonekelalio kaha naua muapua muvaka kulovoka, vuno honi vakevo valinakuononoka lishiko cipuevene kuvatuhukile ku cisemua.

²⁸ Munima yavioshe evi, iya Kayunda ua vusunga, uje uakulovoka muavusunga? Keti muntu uje ikeye Kayunda hambanza lika, uje kulovoka cendi kunapu kua muvila lika.

²⁹ Vuno honi Kayunda ua vusunga ikeye muntu uje Kayunda mukati, uje mutima uendi unalovoka, kaha eci cinapu cipangi ca Cimbembesi ca Njambi, keti ca lishiko liakusoneka. Muntu ua cifua eci Njambi amushangazala, keti vantu kuahi.

3

¹ Nkuma Vayunda vanapulakana vaje keti Vayunda ndi? Cipue nkuma kulovoka cili na seho ndi?

² Cuma cakama cikuma mu vingila vioshe! Mu cihela cakulivanga, Njambi uakundikile lizi liendi kuli Vayunda.

³ Vuno honi vatihoni nga vamo vavo kuva-puile vakulongua? Nkuma eci cilumbunuka ngue Njambi keti muka kulongua ndi?

⁴ Houe keti ngoco! Njambi napande kupua ua kulongua, cipue vantu voshe vapua vaka makuli. Ngue muvasoneka mu visoneka nguavo,

“Unapande kusholoka muka kulongua omo uhan-deka,
unapande kuhiana mulonga uove omo vaku-sompa.”

⁵ Vuno honi nga vilinga vietu viakupihia vije vituli nakulinga visholola muacili vusunga vua Njambi, nkuma tuasa kuhandeka nguetu Njambi akalingi muamupi omo atuhana kashitiku ndi? (Njilinakuhandeka mucifua ca vuntu.)

⁶ Houe keti ngoco! Nga Njambi keti ua ku-longua, kaha vatihoni asompa vaka mavu?

⁷ Vuno honi nga makuli ange amuesa vumpau vua Njambi hakusholola vusunga vuendi muacili, omuo vika naua hanga vacinjisompa ngue muka vupi?

⁸ Kaha vikahoni kumuhandekela ngueni, “Tulingeni vupi linga vucili vusholoke?” Cilivene, vantu vamo vali nakunjishaula nakunjivangeya nguavo njinahandeka cuma eci! Vakavahisa ngue mucinapandelamo.

Naumo uahi Muka Vusunga

⁹ Vatihoni, nkuma yetu Vayunda tunapu tuvacili kupulaka Vangelengungu ndi? Keti ngoco kuahi! Omuo njamilekele laja nguange Vayunda na Vangelengu voshe vali mu nzili ya vupi.

¹⁰ Ngue muvasoneka mu visoneka nguavo,
“Naumo uahi muka vusunga,

¹¹ naumo uahi ali na mana
cipue muka kulemesa Njambi.

¹² Voshe vanatenguluka kuhuma kuli Njambi,
voshe vanalingi vupi,
naumo uahi akalingi cuma ca vusunga.

¹³ Majui avo anashulu na vusungu vua makuli,
vindaka viavo vihandeka makuli,
tunua tuavo tuhandeka mezi akupihia ngue
vusungu vua linoka.

¹⁴ Hendekesi yavo inashulu na visingo via
kushasha.

¹⁵ Vakazambula kuvulumuna na kutsiha
vakuavo,
¹⁶ mu vingila viavo muli kupihisa na
kunongesa.

¹⁷ Ku vatantekeya ngila ya ciyulo,

¹⁸ kaha na mu mesho avo kuvekuivuila
Njambi liova.”

¹⁹ Honi tuatantekeya ngeci viuma vioshe mu
lishiko viakundama kuli vaje vali mu lishiko,
mukuvindika kulisambuesa kuoshe kua vantu
nakuneha vantu voshe kukusompa ca Njambi.

²⁰ Omuo naumo uahi napu muka vusunga ku
mesho a Njambi mukulinga vije lishiko litonda,
vipangi via lishiko vikevio vinapu kuleka yetu
linga tutantekeye nguetu tu vaka vupi.

*Muje vati Njambi natupuisa tu vaka vusunga
ku mesho endi*

21 Vuno honi ngila ya Njambi yakupuisa vantu linga vapue vaka vusunga ku mesho endi inasholoka. Kuyesi nacimo na lishiko, cipue lishiko lia Mosesa na tunanguizi va Njambi vahanene vukaleho hali likelio.

22 Vusunga vua Njambi kuhitila mu lutsilielo muli Yesu Kilistu kuli voshe vaka kutsiliela. Omuo kukuesi kahangu kahi,

23 vantu voshe vanalingi vupi, kaha vakeleku-lahako na vumpau vua Njambi.

24 Vuno honi vanavapuisa vaka vusunga kuli Njambi ha vuana vua kavumbi ka Njambi kuhitila muli Yesu Kilistu, uje navapatula.

25 Njambi uamupuisile nkombelo, linga ha nkombelo ya kutsa cendi akapue cihingo cakusambuesa vupi vua vantu halutsilielo luavo muli ikeye. Njambi ualingile cuma eci mukumuesa ngeci napu muka vusunga. Ha kulivanga Njambi uasimpile, kaha kahakeleko mutima ku vupi vua vantu,

26 vuno honi ku ntsimbu ino alinakusompa vupi vua vantu, mukumuesa vusunga vuendi. Mu ngila eyi vene Njambi alinakumuesa ngeci ikeye vavenia napu muka vusunga kaha muntu uoshe uje atsiliela muli Yesu Njambi amupuisa muka vusunga.

27 Kaha honi kulihi naua tukalishasha? houe vene! Omuo tuononoka lishiko ndi? houe, vuno honi omuo tutслиela.

28 Omuo tuayongola ngeci muntu vamupuisa muka vusunga ku mesho a Njambi ha lutsilielo

lika, vuno honi keti mukulinga vije lishiko vilishika.

²⁹ Cipue Njambi nkuma uapua Njambi ua Vayunda lika ndi? Nkuma kapuile Njambi ua vaje keti Vayunda naua ndi? Cilivene uapua Njambi uavoshe.

³⁰ Omuo Njambi uapua umolika, kaha akapusia Vayunda kupua vaka vusunga ku mesho endi halutsilielo luavo.

³¹ Nkuma eci cinalumbunuka ngeci halutsilielo tunaviana lishiko ndi? Houe keti ngoco, vuno honi tulinakukolesa lishiko.

4

Cimueso ca Avilahama

¹ Nankuma, vikahoni tuhandeka hali kukuluila yetu Avilahama?

² Nga Avilahama vamupuisile muka vusunga ku mesho a Njambi ha viuma vije vialingile, nge uapandele kulishasha, vuno honi ikeye kalishashele ku mesho a Njambi.

³ Visoneka vihandeka nguavio, "Avilahama uatsiliellelele Njambi, kaha omuo ha lutsilielo luendi, Njambi uamutambuile kupua muka vusunga."

⁴ Muntu uje apanga atambula fueto, vuno honi fueto yendi kuvasa kuitumbula nguavo vuana, omuo inapu cuma cije napangela.

⁵ Vuno honi muntu uje natsiliela lika ha lutsilielo, keti ha vilinga viendi, kaha uje atsiliela kuli Njambi uje muka kusambuesa muka mulonga kupua uakuhona mulonga, kunapu kutsiliela cendi kuje Njambi ayongola linga amupuise muka vusunga ku mesho endi.

6 Eci cikeco calumbunuine Ndaviti omo ua-handekele hakuvezika kua muntu uje Njambi namupuisa muka vusunga, kuakuhona cuma cimo cije calinga uje muntu,

7 "Vanavezika vantu vaje Njambi navasambesa ku vipi viavo,

Vantu vaje vipi viavo vanavifuiki!

8 Uakukuisula muntu uje Muene kakamuanukila vipi viendi!"

9 Nkuma kuvezika kuje kuahandekele Ndaviti kuakundama lika kuli vaka kulovoka ndi? Cilivene kuahi! Kunakundama naua nakuli vaje vaka kuhona kulovoka. Omuo tunamono laja mu visoneka nguavio, "Avilahama uatsilielele kuli Njambi, kaha omuo ha lutsilielo luendi Njambi uamatambuile kupua muka vusunga."

10 Ntsimbu mukahoni eci calingiuile? Eci calingiuile te Avilahama kanda atuhuke, keti te natuhuka laja.

11 Vamutuhuile, kaha kulovoka cendi kuapuile cimueso cakumuesa linga omuo hakutsiliela cendi Njambi uavatambuile kupua muka vusunga ntsimbu kanda vacimutuhule. Nankuma, Avilahama napu ishe ua voshe vaka kutsiliela kuli Njambi, kaha Njambi navatambula kupua vaka vusunga, cipue vene kuvatuhukile.

12 Kaha ikeye naua napu ishe ua voshe vaje vanatuhuka, keti lika kuli vaje vanatuhuka vuno honi linga vavuezeleleko mukulovoka, vayoya yoyesi yakutsiliela ije yayoyele tatetu Avilahama ntsimbu kanda vamutuhule.

Cikulaheso ca Njambi vacitambula ha lutsilielo

¹³ Omo Njambi uakulahesele Avilahama na vatekuluila vendi ngeci vakasuana mavu, ualingile eci, keti nge Avilahama uononokele lishiko kuahi, vuno honi uatsilielelele, kaha Njambi uamutambuile kupua muka vusunga.

¹⁴ Omuo nga vije viakulahesele Njambi vavihana kuli vaje vononoka lishiko lia Mosesa, kaha lutsilielo lua muntu lupua luangoco, naua kaha cikulaheso ca Njambi cinapu cakuhona seho.

¹⁵ Omuo lishiko lineha vutenu vua Njambi, vuno honi nga kukuesi lishiko, kaha kukuesi kupokola lishiko.

¹⁶ Nankuma, cikulaheso cajendamenene ha lutsilielo, linga cikulaheso vapande kucikolesela kupua vuana vua Njambi kuli vatekuluila voshe va Avilahama, keti lika kuli vaje vononoka lishiko kuahi, vuno honi na kuli vaje vatsiliela nge mualingile Avilahama. Omuo Avilahama napu tate yetu voshe vaka kutsiliela.

¹⁷ Ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Njinakupuisa ishe ya mafuti oshe." Nankuma, cikulaheso cinapu cacili ku mesho a Njambi, uje yatsilielelele Avilahama, Njambi uje muka kusangula vatsi, uje hakushika cendi aneha viuma vije kuviesiko linga vikaleko.

¹⁸ Avilahama uatsilielele nakukala na lutsilielo, cipuevene kukuakele cuma catsilielele, kaha uapuile "Ishe ya mafuti oshe." Ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Nankuma, vatekuluila vove vakapua vavengi cikuma nge vintangan-tanga."

¹⁹ Avilahama ha ntsimbu ije uakele na miaka yakupua cihta cimolika (100), vuno honi

lutsilielo luendi luazeyele omo uayonguele ha muvila uendi uje uakele kuyehi na kutsa, cipue ha cuma cije ngeci Sala kasa kusema vana.

²⁰ Kalitaliangelelele mukutsiliela cendi, kaha kakele na kulunienga ha cikulaheso ca Njambi, vuno honi uatsilielelele cikuma kaha uashangazalele Njambi.

²¹ Uatsilielelele nguendi Njambi asa kulinga vije vianamukulahesa.

²² Omu mukemo Avilahama ha lutsilielo luendi, vamutambuile kupua muka vusunga ku mesho a Njambi.

²³ Mezi aua a “Vamutambuile kupua muka vusunga,” kuva asonekelele kuli ikeye lika kuahi.

²⁴ Va asonekelele naua nakuli yetu kupua vaka vusunga, vaje vanatsiliela kuli Njambi uje uasan-guile Muene yetu Yesu ku Vatsi.

²⁵ Vamuecelele linga atse omuo viperi vietu, kaha uamusanguile linga vatupuise vaka vusunga ku mesho a Njambi.

5

Kutupuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi

¹ Nankuma, omuo vanatupuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi kuhitila mu lutsilielo, kaha tuli mu ciyulo na Njambi hali Muene yetu Yesu Kilstu.

² Hali ikeye natulingisa linga tutantekeye kavumbi ka Njambi, kaje tuli nakuyoyelamo hano. Kaha tulinakulipamba ha kutsiliela kua vumpau vua Njambi.

³ Keti lika ovio vuno honi tuli nakulipamba ha tuyando tuetu, omuo tunatantekeya nguetu tuyando tusholola lukakateya,

⁴ kaha lukakateya lupuisa linga muntu apue ua vilinga viacili, kaha evi vilinga vineha kutsiliela.

⁵ Kaha kutsiliela eci kucasa kutuvuisa shua-mua, omuo Njambi netila cizango cendi mu mitima yetu kuhitila mu Cimbembesi Uakulela, uje ikeye napu vuana vua Njambi kuli yetu.

⁶ Ha ntsimbu ije tuapuile tuvakuzeya, Kilistu uatsililile vaka vupi ha ntsimbu ije yahanguile Njambi.

⁷ Cinapu cuma cacikalu cikuma kuuana muntu atava kutsila muka vusunga. Cipuevene nguavo casa kupua cacasi kuuana muntu uje atava kut-sila muntu uacili.

⁸ Vuno honi Njambi nasholola cizango cendi cakama kuli yetu, omo ha ntsimbu ije tuapuile tuvaka vupi kaha Kilistu uatutsililile!

⁹ Omuo ya maninga a Yesu Kilistu, vanatupuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi, nankuma, cikahiana cikuma Kilistu kutuamena ku vutenu vua Njambi!

¹⁰ Tuapuile vitozi va Njambi, vuno honi tunapu vavusamba vendi kuhitila ha kutsa kua munendi. Kaha honi omuo tunapu vavusamba va Njambi, tukovoka ha muono ua Kilistu!

¹¹ Vuno honi keti evi lika kuahi, tujolela omuo ha vije vianalingi Njambi kuhitila muli Muene uetu Yesu Kilistu, uje hanohoni natupuisa vavusamba va Njambi.

Kutsa kuhitila muli Andama na Muono kuhitila muli Kilistu

12 Vupi vuezile hano ha mavu kuhitila mu muntu umolika, nankuma vupi vuendi vuanehele kutsa. Kaha kutsa kuezile ku miyati yoshe ya vantu omuo voshe vanalingi vupi.

13 Vupi vuakele ha mavu ntsimbu kanda vahane lishiko, vuno honi kuje kukuakele lishiko, vupi kuavavutandelako.

14 Vuno honi kuhuma ku ntsimbu ya Andama nakuheta ku ntsimbu ya Mosesa, kutsa cayulile ha vantu voshe, cipue hali vaje kuvalingile vupi ngue mualingile Andama omo kononokele lishiko lia Njambi.

Andama uapuile cimueso ca uje akeja.

15 Vuno honi vuana vuje kuvuakele ngue vupi, omuo vuana vua Njambi kuvuakele ngue vupi vua Andama kuahi. Muavusunga vene vantu vavengi vanatsi omuo vupi vua muntu umolika. Vuno honi kavumbi ka Njambi kakama cikuma, kaha na vuana vuendi vuakuhona kupangela vuje vuannahana kuli vantu vavengi mu kavumbi ka muntu uje umolika, ikeye Yesu Kilistu vunapu naua vuakama cikuma.

16 Vuana vua Njambi kuvasa kuvuesekesa nge vupi vua muntu umolika. Munima ya vupi vumolika, kuezile “Kuhisa,” Vuno honi munima ya vipi viavingi, kuneja vuana vuakuhona kupangela vuje vunaneha “Kukonkama!”

17 Muavusunga kuhitila mu vupi vua muntu umolika kutsa cayulile omuo ya uje muntu umolika. Vuno honi viuma vije vinasholoka vialingile uje muntu umolika, ikeye Yesu Kilistu vinahiana cikuma! Voshe vaje vanatambula kavumbi ka Njambi ka miaka yoshe ya yaye vanava-

puisa vaka vusunga ku mesho endi vakayula mu muono kuhitila muli Kilistu.

¹⁸ Nankuma, nge ha vupi vumolika vantu voshe vanavahisa, mu ngila eyi vene cipangi cimolika ca kukonkama cinapatula vantu voshe nakuvalana muono.

¹⁹ Kaha nge vantu voshe vavapuisile vaka vupi hakuhona kuononoka kua muntu umolika, mu ngila eyi vene voshe vakavapuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi ha kuononoka kua muntu umolika.

²⁰ Lishiko liasholokele linga vilinga via vupi vilane, vuno honi kuje kuvualanene vupi, kavumbi ka Njambi kalanene cikuma.

²¹ Nankuma, nge omo vupi vuayulile ha kutsa, mukemo vene naua kavumbi ka Njambi kalinakuyula ha vusunga, nakututuamenena ku muono ua yaye ya yaye kuhitila muli Yesu Kilistu Muene yetu.

6

Kutsa kuhuma ku vupi vuno honi kuyoya muli Kilistu

¹ Nankuma, vikahoni tukahandeka? Nkuma tunapande kutualelelaho kuyoya mu vupi ngeci kavumbi ka Njambi kalane ndi?

² Houe keti ngoco! Tunatsi ku vupi, kaha vatihoni tuasa kuyoyelamo?

³ Omuo muavusunga munatantekeya ngueni omo vatumbuitikile hamo muli Kilistu Yesu, vatumbuitikile mu kutsa cendi.

⁴ Kaha hakutumbuitika, tuatsile hamo nendi kaha vatutsindile hamo nendi, ngeci, ngue omo

Kilstu vamusanguile ku vatsi na vumpau vua Ishe, ngeci netu tunapande kuyoyela mu muono uauha.

⁵ Omuo nga tunapu hamo nendi mu kutsa cendi, mu ngila eyi vene tukapua hamo nendi ha kusanguka cendi.

⁶ Kaha tuatantekeya nguetu vuntu vuetu vualaja vavushukikile hamo na Kilstu ha cilindakano, ngeci muvila ua vupi vaunongese, ngeci keti tupue naua tuvandungo va vupi.

⁷ Kaha omo tutsa, vatuzitula ku nzili ya vupi.

⁸ Omuo tunatsi na Kilstu, tutслила nguetu tukayoya naua hamo nendi.

⁹ Omuo tuatantekeya nguetu Kilstu uasan-gukile ku vatsi kaha kakatsi naua kuahi, kutsa kukuesi na nzili naua hali ikeye.

¹⁰ Kaha omuo ikeye uatsile, kakatsiho naua ku vupi, kaha honi alinakuyoyela muli Njambi.

¹¹ Mu ngila eivene munapande kuanuka ngueni munatsi, kuesakesa na vupi, vuno honi muli nakuyoya muli Njambi hali Kilstu Yesu.

¹² Keti mutave vupi vuyule mu mivila yen ije kuye kuyoya yaye, mukuononoke mashungu auo.

¹³ Cipue vilio vieni keti muviecelele ku vupi mukuvipangesa mu viuma via kuhenga-henga vuno honi likundikeni kuli Njambi, ngue vantu vaje vavahumisa ku kutsa nakuvaneha ku muono, kaha kundikeni vilio vieni vioshe kuli Njambi ngeci vavipangese mu viuma via vusunga.

¹⁴ Omuo vupi kuvuapandele ku miyula kuahi, omuo kumuesi nakuyoya ku Lishiko lia Mosesa kuahi vuno honi, mu kavumbi ka Njambi.

Vandungo va vusunga

¹⁵ Vatihoni tuhandeka? Nkuma tunapande kulinga vupi, omuo kutuesi ku Lishiko lia Mosesa vuno honi tuli mu kavumbi ka Njambi ndi? Houe keti ngoco.

¹⁶ Muavusunga muatantekeya ngeci omo mulikundika yeni vavenia ngue vandungo kukuononoka muntu umo, munapu mu vandungo va uje muene imuli nakuononoka, cipue ku vupi vuje vuneha kutsa, cipue hakuononoka, kuje kuneha kumipuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi.

¹⁷ Vuno honi tutatsela kuli Njambi! Omuo cipue laja muapuile mu vandungo va vupi, muononoka na mitima yeni yoshe mu vusunga vuli mu vilongesa vije vimuatambuile.

¹⁸ Kaha vamipatuile ku vupi, munapu vandungo va vusunga.

¹⁹ (Njilinakulikuasesa mezi amasi kuuakuata omuo kuzeya kua mitima yeni ya vuntu.) Kaha ha ntsimbu imo mualikundikile vutuntu kupua vandungo va viuma via mazilo na kapenga. Kaha mu ngila eyi vene hano vene munafuila kulikundika muvamutunu kupua vandungo va vusunga ngeci mulinge viuma via kulela.

²⁰ Omo muapuile vandungo va vupi, kumuapatukile ku vusunga.

²¹ Vuno honi vikahoni muauaneneho hakulinga viuma vije vimuli nakuivuila shuamua? Fueto ya viuma vije inapu kutsa!

²² Vuno honihoni vanamipatula ku vupi, kaha munapu vandungo va Njambi linga mulele kaha mukale na muono uayaye.

²³ Kaha omuo fueto ya vupi inapu kutsa, vuno honi vuana vua Njambi vunapu muono uayaye muli Kilistu Yesu Muene yetu.

7

Cimueso ca vulo

¹ Vavusamba vange, mua vusunga muasa kuvuisisa evi vinjihandeka kuli yeni, omuo yeni voshe mutantekyea Lishiko lia Mosesa. Lishiko lia Mosesa lili na nzili hali vantu omo valinakuyoya lika.

² Mpuevo uakushomboka vanamukutu na Lishiko kuli yala liendi, omo yala liendi ali nakuyoya, vuno honi nga yala liendi atsa, kaha honi uje mpuevo napatuka ku Lishiko lije lia mukutile kuli yala liendi.

³ Kaha nga uje mpuevo akala na yala ueka naua omo yala liendi acili na kuyoya, kaha vamuhandeka nguavo muka vupangala, vuno honi nga yala liendi atsa, kaha akashomboka kuli yala ueka naua, ou mpuevo napatuka kapu naua muka vupangala.

⁴ Vavusamba vange, neni naua cifua cimo, neni naua mu natsi ku lishiko omuo munapu vilio via muvila ua Kilistu, kaha honi munakundama kuli ikeye, uje ivasanguile ku vatsi linga tupangele Njambi vipangi viacili.

⁵ Omuo tuayoyele mu vusitu, mashungu a vupi aje Lishiko lia Mosesa liashangumuine akele nakupanga mu mivila yetu, kaha vioshe vitualingile viatutuelele ku kutsa.

⁶ Vuno honi, tunapatuka ku Lishiko lia Mosesa, omuo tuatsile ku cije catupuisile vinzinda.

Kutuesi naua nakupanga mu ngila ya laja ya Lishiko lia Mosesa lia kusoneka, vuno honi mu ngila yaiha ya Cimbembesi.

Lishiko lia Mosesa na vupi

⁷ Kaha honi, tunapande kuhandeka nguetu Lishiko likelio liapua vupi ndi? Houe keti ngoco! Vuno honi liapuile Lishiko lije lianjilingisile linga njitantekeye vupi. Nga Lishiko lia Mosesa ku-liahandekele ngualio, "Keti uliveyele cuma ca mukueni," Nga ku njatantekeyele lishungu eli.

⁸ Vuno honi vupi vua uanene muhela mukushangumuna mashungu a vupi amengi muli yange. Nga Lishiko liahi, nga vupi kuvuesi na nzili.

⁹ Nange vene ha ntsimbu imo njayoyele kuakuhona Lishiko, vuno honi omo lishiko liezile, vupi vuakele na nzili,

¹⁰ kaha njatsile. Kaha Lishiko lije liapandele kuneha muono, lianehele kutsa kuli yange.

¹¹ Kaha vupi vuauanene muhela, kaha mu nzili ya lishiko vupi vuanjikuisile na kunjitsiha.

¹² Kaha Lishiko lia Mosesa likelio liapua lia kulela, naua na Lishiko liapua lia kulela na vusunga vua cili.

¹³ Vuno honi nkuma eci calumbunuka ngeci cije cacili cikeco canehele kutsa kuli yange ndi? Keti ngoco kuahi! Eci calingiuile omuo vupi, hakupangesa cije cacili, vupi vuanehele kutsa kuli yange, linga cifua cavuo cisholoke ngeci mua vusunga vunapu vupi. Kaha mu nzili ya lishiko vupi vunasholoka kupua vua vupi cikuma.

Nzita mukati ketu

14 Tuatanekuya nguetu Lishiko lia Mosesa liapua liakucimbembesi, vuno honi yange njinapu muntu ua muvila ua ntsitu, uakulandesa ngue ndungo ku vupi.

15 Kunjitanekuya vinjilinga, omuo kunjekulinga vije vinjitonda kulinga, vuno honi njikalingi vije njazinda.

16 Kaha omo nga njilinga vije kunjatondele kulinga, eci njimuesa nguange Lishiko lia Mosesa linapu lia vusunga.

17 Kaha keti yange vene mua vusunga njili nakulinga viuma evi, vuno honi vupi vuje vuli nakuyoya muli yange.

18 Omuo njatantekeya nguange kumuesi vucili muli yange, mu vuntu vuange. Cipue muli yange muli lishungu liakulinga via cili, vuno honi ku njasa kuvilinghamo.

19 Omuo kunjekulinga vucili vuje vunjikatondo kulinga, vuno honi njikalingi vupi vuje kutualelelaho.

20 Nga njilinga cije kunjatondele kulinga, eci cinalumbunuka ngeci keti yange njilinakucilinga, vuno honi vupi vuje vuli muli yange vukevuo vulinakucilinga.

21 Kahavene, njinauana nguange Lishiko lia Mosesa eli lilinakupanga, omo njitonda kulinga via cili, kaha haje vene vupi vusholoka.

22 Omuo njivuahelela mu Lishiko lia Njambi mukati ka mutima uange.

23 Vuno honi njimona Lishiko lieka lilinakupanga mu muvila uange, Lishiko lije lilinakuluisa Lishiko lije linjinatsiliela mu mutima uange.

Linanjipusa cinzinda ca Lishiko lia vupi lije vulinakupanga mu muvila uange.

²⁴ Yange muntu uakuvindama! Iya honi akan-jamena ku muvila ou unjituloa ku kutsa?

²⁵ Kutsatselela kuli Njambi hali Muene uetu Yesu Kilistu!

Kaha, mukemuo munjinafu, nge lika njasa kupanga Lishiko lia Njambi na mutima uange lika, vuno honi vuntu vuange vupangela Lishiko lia vupi.

8

Muono mu Cimbembesi

¹ Kukuesi cihiso kuli vaje vali na kuyoya muli Kilistu Yesu.

² Kaha omuo Lishiko lia Cimbembesi, lije litunehela muono muli Kilistu Yesu, linanjipatula ku lishiko lia vupi na kutsa.

³ Njambi ualingile vije lishiko lia Mosesa li-ahonouele kulinga. Omuo vuntu vuakele vua kuzyera, Uahisile vupi mu vuntu hakutuma Munendi, uje uezile mu cifua ngue cetu ca vuntu, mukuhumisa vupi.

⁴ Njambi uapangele eci ngeci vilinga via vusunga via Lishiko lia Mosesa vavishulise muli yetu vaje vavali nakutuamenena mucimbembesi, keti mu vuntu kuahi.

⁵ Kaha omo vaje vanapu vaka vuntu, vayongola viuma via vuntu, vuno honi vaje vanapu vaka Cimbembesi, vayongola viuma via Cimbembesi.

6 Nga cizango ca vuntu cikutuamenena, kaha fueto yaco kutsa vuno honi nga cizango ca Cimbembesi cikutuamenena, kaha fueto yaco inapu muono na ciyulo.

7 Muntu uje akatonda via vuntu akempuka citozi ca Njambi, omuo akaviana kukavangeya mashiko a Njambi, muavusunga vene kaha akavangeya.

8 Kaha voshe vaje vali nakuvatuamenena ku vuntu kuvasa kuvuahela Njambi.

9 Kumuekuyoya nge muje vuntu vutonda linga muyoyemo, vuno honi muyoya ngue muje Cimbembesi mucitondelahamo, nga Cimbembesi ca Njambi cikala muli yeni. Uoshe uje kesi na Cimbembesi ca Kilistu, kaha kakundama kuli Kilistu.

10 Vuno honi nga Kilistu ali muli yeni, cipue mivila yeni inapu ya kutsa omuo vupi, vuno honi vimbembesi vieni vilinakuyoya muli yeni omuo vanamipuisa vaka vusunga ku mesho a Njambi.

11 Nga Cimbembesi ca Njambi, cije casanguile Yesu ku vatsi, cikala muli yeni, kaha uje uasan-guile Kilistu ku vatsi ikeye naua akahana muono ku mivila yeni ya kutsa ha Cimbembesi cendi cije cili muli yeni.

12 Kaha vavusamba vuange, kutuapandele ngue kuyoyela mu vuntu ngue muvuatonda vuntu vuetu kuahi.

13 Kaha nga muyoya ku vupi vua vuntu mukatsa, vuno honi nga ku Cimbembesi mutsihia vilinga via muvila ua vupi vua vuntu, kaha mukayoya.

14 Omuo voshe vaje Cimbembesi ca Njambi cilinakuvatuamenena vanapu vana va Njambi.

15 Kaha Cimbembesi cije canamihana Njambi camipuisile mu vandungo linga mukale na liova, vuno honi Cimbembesi cije scinamipuisa vana va Njambi, kaha na nzili ya Cimbembesi tulinakutambeka kuli Njambi nguetu, “Abba! Tatetu!”

16 Cimbembesi ca Njambi calintavasana na Cimbembesi cetu ngeci tu vana va Njambi.

17 Omuo tu vana va Njambi, tukatambula vikuisulo vije Njambi natulikila vantu vendi, kaha naua tukatambula muli Kilistu vije viana-mutulikila Njambi, omuo tuyanda hamo na Kilistu, kaha naua tukakala hamo nendi mu vumpau vuendi.

Vumpau vua kulutue

18 Yange njasinganieka nguange tuyando otu tutulinakuyanda ntsimbu ino kutuasa kutuseteka na vumpau vuje vukasholoka kuli yetu.

19 Nankuma, viakutanga vioshe vili na cizango cakama cakuvandamena Njambi ngeci asholole vana vendi.

20 Omuo viakutanga vioshe vavihisile ngeci vipue viuma viangoco, keti ngue ku cizango cavio kuahi, vuno honi capuile cizango ca Njambi linga cipue ngacije. Vuno honi cipue ngocovene kuakele kutsiliela

21 nga viakutanga ku litangua limo vikapatuke ku vundungo vua kutsa, kaha vukakale na vumpau vuakupatuka kua vana va Njambi.

22 Omuo tutantekeya nguetu kuheta na kntsimbusu ino, viakutanga vioshe vili nakulikemanga ngue mpuevo uje atonda kusema.

23 Vuno honi keti viakutanga lika vilinakulikemanga kuahi, netu naua tuli na Cimbembesi ngue vaje vakulivanga kupua vana va Njambi ngeci atupuise vana vendi nakupatula mivila yetu.

24 Omuo tunovoka muafua ha kutsiliela, vuno honi kutsiliela kuje kutumona kukeko keti kutsiliela, nkuma iya honi ali nakutsiliela vije vianamono?

25 Vuno honi nga tuli na kutsiliela vije kutuamuene, kaha hanga tucivandamena nakusimpa.

26 Mu ngila iyivene Cimbembesi citukuasa mukuzeya kuetu. Omuo kututantekeya muje vati tunapande kulombela vuno honi Cimbembesi cikeco cikalamelela kuli Njambi na mezi akulikemanga aje kutuasa kutumbula.

27 Kaha Njambi uje amona mu mitima yetu, atantekeya muviafua visinganieka via Cimbembesi omuo Cimbembesi cikalamelela kuli Njambi hali vantu vendi ngue ku cizango cendi.

28 Tutantekeya nguetu mu viuma vioshe Njambi akalingi muacili na vaje vamuzanga, kaha navaje vanasana ku cizango cendi.

29 Kaha vaje vahanguile Njambi vakevo naua vatepele kuvapuisa ngue Munendi, linga Munendi apue uakulivanga kusemuka ha vavengi vakakutsiliela.

30 Kaha vaje vatepele Njambi, vakevo vasanene, kaha vaje vasanene, uavapuisile vaka vusunga ku mesho endi, kaha vaje vapuisile

vaka vusunga ku mesho endi vakevo vahanene vumpau vuendi.

Cizango ca Njambi muli Kilistu Yesu

³¹ Kaha ha viuma vioshe evi, tukahandeka vatihoni? Nga Njambi napu uetu, kaha iya honi asa kutuluisa?

³² Njambi kavianene kuhana munendi umo lika, vuno honi uatueceleleye yetu voshe! Uje uatuhanene Munendi, nkuma kasa kutuhana viuma vioshe ndi?

³³ Kaha iya honi asa kuvangeya vaje vanahangula Njambi? Njambi ikeye muka kuvapuisa vusunga.

³⁴ Kaha iya asa kuvahisa? Keti Kilistu Yesu, uje uatsile, cipue uje ivasanguile ku vatsi kaha ali ku livoko lia cilio lia Njambi, mukutulambelelako kuli Njambi!

³⁵ Kaha iya asa kutuhangununa ku cizango ca Kilistu? Tuyando cipue vukalu, cipue mapakeso cipue njala cipue kuhutuua, cipue vushonde, cipue kutsa ndi?

³⁶ Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Omuo ya lizina liove tuli muvushonde vua kutsa ntsimbu yoshe,

valinakutupangesa ngue vampanga vaje vaya mukuvatsihia.”

³⁷ Houe, mu viuma vioshe yetu tunahiana muli ikeye uje uatzangele!

³⁸ Omuo njatantekeya nguange mua vusunga nacimo cahi casa kutuhumisa ku cizango ca Njambi, cipue kutsa cipue muono, cipue tungelo cipue vaka kusuana cipue vaka nzili vaje vakala

muilu, cipue ku ntsimbu ino vene cipue ku ntsimbu ya kulutue,

³⁹ cipue cuma cili muilu, cipue cuma cili ha mavu, nacimo cahi cakutanga casa kutuhumisa ku cizango ca Njambi cije cinapu cetu muli Kilistu Yesu Muene yetu.

9

Njambi na vantu vendi

¹ Njihandeka vusunga muli Kilistu Yesu, kaha kunjesi nakuhandeka makuli. Visinganieka viange lelo vilinakuambulula hamo nange hali Cimbembesi Uakulela,

² kaha omo njikahandeka nguange njili na vu-siua vuakama cikuma, nakuvavala kuje kukuasa kuhua mu mutima uange,

³ njayonguele nguange njakele mu cisingo ca Njambi na kulitepa kuli Kilistu omuo ya vantu vânge.

⁴ Kaha ava vanapu vaka Isaleli, vaje Njambi uapusile vana vendi mukuvasholuela vumpau vuendi, ualingile litavasano navo nakuvahana Lishiko lia Mosesa, vakalemesa mu njivo ya Njambi, kaha vakatambula vikulaheso via Njambi.

⁵ Kaha vanapu vatekulua va vakukuluila vakutsimana, na Kilistu mu vuntu vuendi, nakundama ku cisemua cavo. Njambi uje muka kuyula viuma vioshe, vamushangazalele miaka yoshe! Ameni.

⁶ Kunjesi nakuhandeka nguange cikulaheso ca Njambi cinahonoua, omuo keti vantu voshe va Isaleli vapua vantu va Njambi.

⁷ Keti voshe vatekuluila va Avilahama vapua vana va Njambi kuahi. Vuno honi Njambi uahandekele kuli Avilahama nguendi, "Kuhitila muli Isake mukemuo lika mukakala na vatekuluila vaje njamikulahesele."

⁸ Eci calumbunuka ngue vana vaje vasemuka ku cisemua ca vuntu keti vana va Njambi, vuno honi vantu vaje vanasemuka omuo cikulaheso ca Njambi vakevo vavatumbula vatekuluila va vusunga.

⁹ Cikulaheso ca Njambi calishulisisile ha mezi aua nguaco, "Ha ntsimbu ino vene mungolosika njikahiluka naua, kaha Sala akasema muana ua yala."

¹⁰ Kaha keti eci lika kuahi. Vuno honi omuo vana va Lambeka va vamala vakele na ishavo umolika, ikeye kukuluila yetu Isake.

¹¹ Omo kanda vaje vampasa vasemuke naua te kanda valinge viacili cipue viavipi, linga cizango ca Njambi cakuhangula citualeleleho,

¹² kaha Njambi ualekele Lambeka nguendi, "Mukuluntu akapangela shongo yendi."

¹³ Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Njazangele Yakomba, nakuzinda Isau."

¹⁴ Vikahoni tuhandeka? Nkuma Njambi uakahangu ndi? Houe keti ngoco.

¹⁵ Kaha Njambi uahandekele kuli Mosesa nguendi, "Njikovuila cikeketima hali uoshe uje njikazanga, kaha njikevuila ngozi hali uoshe uje injitonda kuivuila ngozi."

¹⁶ Kaha viuma vioshe kuvikundama kuli vije viatonda muntu cipue vije vialinga kuahi, vuno honi ha cikeketima ca Njambi lika.

17 Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo Njambi uahandekele kuli muene ua Ingito nguendi, “Njakupuisile muene linga njikupangese mukusholola nzili yange nakunjitsimanesa mu lifuti lioshe.”

18 Kaha honi, Njambi ali na cikeketima hali uoshe yatonda, kaha akaluuisa mitima ya uoshe uje yatonda.

Vutenu vua Njambi na Cikeketima cendi

19 Kaha nga umo ueni akanjhula nguendi, “Nga omu mukemo mucinafu, kaha Njambi asa kutupaya vati? Iya asa kuviana cizango ca Njambi?”

20 Kaha yove iya kavusamba kange, linga ulikumbulule na Njambi? Ndeho ya vuma kuyasa kuihula muntu uje uaishongele nguayo, “Nkuma vika uanjimungila muje?”

21 Nkuma uje muka kushonga vindeho kesi na nzili yakupangesa vuje vuma muoshe mutatondela ndi? Nkuma kasa kushonga vindeho vivali ha cipama cimolika ca vuma, ndeho imo yakupangesa viuma via seho, kaha ndeho ikuavo yakupangesa viuma viangoco ndi?

22 Kaha eci cinapu cavusunga ha vije vianalingi Njambi. Njambi uatondele kumuesa vukalu vuendi nakumuesa nzili yendi. Vuno honi uasimpile nakuyanda hali vaje uatalele na vukalu, vaje uafuililile kunongesa.

23 Kaha naua Njambi uatondele kumuesa vumpau vuendi vuakama, vuje vuamuaniene hali yetu vaje amuesa cikeketima, yetu vaje vanavuahesa linga tutambule vumpau vuendi.

24 Kaha omuo tunapu vana vaje vanasana, keti lika hhakati ka Vayunda kuahi, vuno honi naua na hhakati ka vaje keti Vayunda.

25 Kaha evi vikevio Njambi uahandekele mu livulu lia Hosiya nguendi,
“Vantu vaje kuvapuile vange
Njikavasana ‘Vantu vange.’

vantu vaje kunjazangele
Njikavasana nguange, ‘vanjazanga.’
26 Kaha ku cihela kuje kuvavalekele nguavo, ‘Keti
mu vantu vange,’
Kuje vakavasana nguavo vantu va Njambi ua
kuyoya.”

27 Kaha Isaya uahandekele hali vaka Isaleli
nguendi, “Cipue vantu va Isaleli vanalana nge
museke ua ku cikuma ca mema a kalunga, vuno
honi vavandende lika vakovoka.

28 Omuo Njambi akasompa vuasi vuasi vantu
voshe va hano ha mavu ntsimbu imolika naku-
manusula.”

29 Ngue muje muahandekele Isaya ha kulivanga
nguendi, “Nga Njambi muka nzili yoshe nge ka-
tusezeleleko vatekuluila, nge tunapu ngue Son-
doma na Ngomola.”

Muzimbu Uacili na Isaleli

30 Kaha vikahoni tukahandeka? Tukahandeka
nguetu vaje keti Vayunda vaje kuvalipuisile
vakevo vavenia vaka vusunga ku mesho a
Njambi, vavapuisile vaka vusunga ku mesho endi
ha lutsilielo,

31 te kanda vantu va Njambi vaje vatondele
Lishiko lia Mosesa linga livapuise vaka vusunga
ku mesho a Njambi, kuvaliuhanene.

³² Kaha omuo vikahoni? Omuo kuvajendamenene ha lutsilielo vuno honi hali vije vivalingile. Kaha vatsutsukile ha “livue lia kutsutsukisa.”

³³ Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo,
“Tala njikahaka livue mu Siyone
Lije likatsutsukisa vantu,
Livue lije likavauisa.

Vuno honi uoshe uje atsiliela kuli ikeye kakovu shuamua.”

10

¹ Vavusamba vange, vinjitonda cikuma mu mutima uange na lilombelo liange kuli Njambi vinapu vantu vange vovoke!

² Yange njinapu mukaleho uavo omuo vakevo vapua vakakulihana cikuma kuli Njambi, vuno honi kulihana kuavo keti kua mana avusunga.

³ Omuo kuvatantekeyele ngila ije yakapuisa Njambi vantu linga vapue vakavusunga ku mesho endi, vuno honi vakevo vaneseka kuppangesa ngila yavo vavenia, ngeci, kuvalihanene vakevo vavenia ku ngila ya Njambi ije yakapuisa vantu linga vapue vaka vusunga.

⁴ Muafua Kilistu ikeye mamanusuluilo a Lishiko lia Mosesa, linga uoshe uje atsiliela vamupuise muka vusunga ku mesho a Njambi.

Kuovoka cinapu ca voshe

⁵ Mosesa uasonekele evi hakupuisa muntu linga apue muka vusunga ku mesho a Njambi ha kuononoka Lishiko nguendi, “Uoshe uje ononoka Lishiko akayoya.”

⁶ Vuno honi visoneka vihandeka hakupua muka vusunga ku mesho a Njambi ha lutsilielo vikevio evi nguavio, "Keti ulihule yove vevernia nguove, iya honi akalonda muilu?" (Cinapu ngue uli nashulisa Kilistu ha mavu).

⁷ "Cipue keti ulihule yove vavenia nguove iya akaya ku vukalo vua vaka kutsa?" (Eci cinapu ngue uli nakuhumisa Kilistu ku kutsa).

⁸ Evi vinjili nakuhandeka vikevio evi, "lizi lia Njambi lili muyehi nenii, lili kukanua kove na mu mutima uove" likelio, lizi lia lutsilielo lije tuli nakuambulula.

⁹ Nga ultavela na kanua kove nguove Yesu ikeye Muene nakutsiliela mu mutima uove nguove Njambi uamusanguile ku vatsi, ukovoka.

¹⁰ Muafua ha lutsilielo luetu mukemo vanatupusa vaka vusunga ku mesho a Njambi, hakulitavela kuetu mukemo tunovoka.

¹¹ Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Uoshe uje akatsiliela muli ikeye kakevu shuamua."

¹² Omuo eci njinahandeka ha vantu voshe omuo kukuesi kuhangula hhakati ka Vayunda na Vangelengu, Kilistu ikeye Muene ua voshe, ikeye akakuisula cikuma voshe vaje vasana kuli ikeye.

¹³ Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Uoshe uje akasana lizina lia Muene muku-mukuasa akovoka."

¹⁴ Vuno honi vatihoni vakasana kuli ikeye linga avakuase nga kuvatsilielele? Kaha vati vakatsiliela nga kuvovuile lizi? Kaha vatihoni vakevua lizi nga kuvaliambuluile?

¹⁵ Kaha vakambulula vatihoni lizi nga tunganda kuvavatumine? Nge muvanasoneka mu

visoneka nguavo, "Cinapu cakuvuahellele cikuma omo tunganda vakeja nakuneha muzimbu ua-cili!"

¹⁶ Vuno honi keti voshe vanatambula muzimbu uacili. Isaya vavenia alinakuhandeka nguendi, "Muene, iya uatsilielele vije vivovuile kuli yetu?"

¹⁷ Kaha lutsilielo lukahumu hakuivua lizi, kaha na kuivua lizi likahumu hakuambulula via Kilstu.

¹⁸ Vuno honi njihula nguange, muavusunga nkuma kuvovuile lizi ndi? Cilivene valiuvuile, omuo nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Mutambi ua lizi liavo uashandokelele mu lifuti lioshe,

Majui avo ahetele naku ntsongo ya mavu oshe."

¹⁹ Kaha njihula naua nguange, nkuma vantu va Isaleli kuvevuisisile ndi? Mosesa ikeye vavenia uapuile uakulivanga kukumbulula nguendi, "Njikapangesa vaje keti Vayunda vaje kuhona seho

linga vantu vange vakevue cipululu,
Njikapangesa vaje keti Vayunda vakuhona mana
linga vakanienguese vantu vange."

²⁰ Kaha Isaya nakusimpa uahandekellelenguendi,
"Vanjiuanene vaje kuvanjitondele,
njasholokele kuli vaje kuvanjihuile."

²¹ Kaha Isaya uahandekellelenguendi, "Ntsimbu yoshe njikolola mavoko ange
mukutambula vantu vaje vakuhona kuononoka
nava vaka kutengulukila."

11

Cikeketima ca Njambi ku vaka Isaleli

¹ Kaha njihula nguange, nkuma Njambi naviana vantu vendi ndi? Houe keti ngoco! Nange vene njapua njika Isaleli, mutekuluila ua Avilahama, uaku moyati ua Mbenjamine.

² Njambi kavianene vantu vendi, vaje vhanguile kuhuma ha mbangelo. Yeni muantan-tekeya nge muvanasoneka mu visoneka mu mutambela uje uhandeka hali Eliya uje ualambelele Njambi hali vaka Isaleli nguendi,

³ “Muene, vanatsihi tunanguizi va Njambi voye, kaha vanasihula mitula yove, kaha naua vali na kutonda kunjitsiha.”

⁴ Kaha Njambi uamukumbuluile nguendi, “Njalitumbikila vamala vakupua makulukazi atanu na avali (7 0 0 0) vaje kanda valemese kamponia ka mbale.”

⁵ Nankuma, cinapu cuma cimo vene, vuavuno kuli civunga ca cindende ca vantu vanasalaho vaje vhanguile Njambi omuo ya kavumbi kendi.

⁶ Kuhangula cendi cinajendamena ha kavumbi kendi, keti ngue ha vije vivanalingi kuahi. Omuo nga kuhangula ca Njambi caya ngue kuli vije vivanalingi vantu, nge kavumbi kendi kukapuile kavusunga.

⁷ Vikahoni vantu va Isaleli kuvauanene cije vakele nakutonda. Capuile lika civunga cacindende ca vantu vaje vhanguile Njambi vakevo vaciuhanene, kaha vaje vasaleleho vapuile tusinda-matuitui kukusana ca Njambi.

⁸ Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Njambi navahana cimbembesi cakuhona kultavasana, mesho akuhona kumona na matuitui akuhona kuvua nakuheta kuli litangua lialelo.”

9 Kaha Ndaviti ahandeka nguendi,
 "Viuano viavo vipue miheto yavo, kaha vatsemo
 vanapande kuua, vanapande ku-
 vazangamesa!"

10 Mesho avo apue a vupuputua linga keti va-
 mone,
 kaha vakotame miongo yavo mu tuyando
 tuavo ntsimbu yoshe."

11 Nankuma njihula nguange, omo Vayunda
 vatsutsukile, nkuma vauile nakunonga ndi?
 Houe keti ngoco! Omuo valingile vupi, kuamena
 kuneja kuli vaje keti Vayunda linga Vayunda
 vavouuale cipululu.

12 Kaha vupi vua Vayunda vuanehele vikuisulo
 viakama ha mavu, kaha kuhutua kuavo kua mu
 Cimbembesi kuanehele vikuisulo viakama kuli
 vaje keti Vayunda. Ambahoni omu mukemo
 vikuisulo viakama cikuma omo vuingi vua
 Vayunda vanalivuezelela!

Kuamena kuli vaje keti Vayunda

13 Njili nakuhandeka honi kuli yeni vaje
 keti Vayunda. Njilinakulihalesa mu vipangi
 viange omuo njapua nji kanganda keni vaje keti
 Vayunda.

14 Hamo njasa kulingisa vantu vaku muyati
 uange cipululu, linga njihase kuamenako vamo.

15 Omuo vavavianene, kaha vantu vamo va-
 vatengulile linga keti vapue vitozi va Njambi,
 vuno honi vapue vavusamba va Njambi. Cikapua
 vatihoni omo vanavatambula? Cikapua ngue
 muono kuvakakutsa!

16 Nga mbazuvuila yakulivanga ya mbolo vai-
 hana kuli Njambi, nankuma, namukasha uoshe

uamutuntu unapu uendi naua, nga mizi ya muti vaikombela kuli Njambi, kaha na mintango naua inapu yendi.

¹⁷ Vuno honi nga mintango imo ya ku muti ya olive yakukuna vana kuhojola, kaha muntango ua olive ua mu musenge vanainungiyako. Kaha yeni keti Vayunda munapu ngue muti uamu-musenge ua olive, kaha honi mulipangela cimbmbesi ca vuyoye vua Vayunda.

¹⁸ Nankuma, kumuapandele kuyengula vaje vavahojuele ngue mintango. Vatihoni muhasa kuli halesa? Yeni munapu lika mu mintango, kumue kukuata mizi, vuno honi mizi ikeyo ili nakumikuata.

¹⁹ Vuno honi muhandeka ngueni, “Eyo, vuno honi ije mintango vahojuele linga vanjinungileko yange.”

²⁰ Eci cinapu ca vusunga. Vavahojuele omuo kuvatsilielele, vuno honi yeni muatumamene mumuhela ueni omuo munatsiliela. Vuno honi keti mulihalese ha visinganieka evi, munapande kulikolesa kaha mukale na liova.

²¹ Nga Njambi katetela Vayunda vaje vanapu ngue mintango ya cisemua, kaha musinganieka ngueni akamitetela ndi?

²² Hano tumona ngozi ya Njambi nakukaluua cendi. Ikeye napu uakukaluua kuli vaje vanau, vuno honi napu muka ngozi kuli yeni nga mutualelaho mu ngozi yendi. Vuno honi nga kumulingi ngoco, kaha nenii naua vakamihojolako.

²³ Nga Vayunda vakaputuka kutsiliela naua, kaha vakavahiluisila naua mumutambela muje muvakele, omuo Njambi asa kulinga ngacije

naua.

²⁴ Yeni keti Vayunda munapu ngue muntango ua muti ua olive uamu musenge uje uvanahojola, kaha ngue keti mucifua cauo, vuno honi vanau-nungila ku muti ua olive uakukuna. Vayunda vanapu ngue uje muti uakukuna, kaha cikapua cacasi cikuma kuli Njambi kunungilako eyi mintango ivanajokuele ku muti uayo naua.

Cikeketima ca Njambi ku vantu voshe

²⁵ Vavusamba vange kuli vusunga vuakushuekesa vuje njitonda linga mutantekeye, omuo vukamivindika kusinganieka ngueni munapu vakuzangama. Okukukaluua kua mitima yeni vantu va Isaleli keti ngue ku miaka yoshe kuahi, vuno honi kukakalako lika noho vaje keti Vayunda vanapumo kuija kuli Njambi.

²⁶ Omu mukemo vantu va Isaleli voshe muya kavamena. Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo,

“Muyoyesi akahuma ku Siyone,
kaha akahumisa vupi vuoshe kuvatekulula
va Yakomba.

²⁷ Kaha njikalitavasana navo litavasano
eli omo njakahumisa vupi vuavo.”

²⁸ Omuo vanaviana Muzimbu Uacili, kaha ava Vayunda vanapu vitozi va Njambi omuo yeni keti Vayunda. Vuno honi omuo kuhangula ca Njambi vanapu vavusamba vendi omuo hali vakukuluila vavo.

²⁹ Omuo Njambi kekutengulula visinganieka viendi kuli vaje nahangula na kukuisula.

³⁰ Ngue hali yeni keti Vayunda, kumuononokele Njambi ku senkulu, vuno honi vuavuno

munatambula cikeketima ca Njambi omuo hakuhona kuononoka ca Vayunda.

³¹ Mucifua cimo vene, omuo ya cikeketima cimunatambula, Vayunda honi kuvesi nakuononoka Njambi linga navakevo vatambule cikeketima ca Njambi.

³² Omuo Njambi napuisa vantu voshe vinzinda vakuhona kuononoka, linga amuese cikeketima kuli voshe.

Kushangala Njambi

³³ Vufuko vua Njambi vuapua vuavuingi cikuma! Kutantekeya cendi na mana endi viapua viakulova cikuma! “Iya honi asa kulumbununa matumbe endi?”

³⁴ Nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Iya honi atantekeya mana a Muene?

Iya honi asa kumunangula?”

³⁵ “Cipue iya honi uamuhanene cuma cimo linga amuhiluisile fueto?”

³⁶ Omuo ikeye uatangele viuma vioshe, kaha viuma vioshe vilinakuyoya muli ikeye nahali ikeye. Kuli Njambi kukale vumpau ku miaka yoshe ya yaye! Ameni.

12

Vuyoye mukupangela Njambi

¹ Nankuma, vavusamba vange, omuo cikeketima ca Njambi cakama cikuma kuli yetu, njamilambelela nguange, lihaneni yeni vavenia kuli Njambi ngue cikombelo cakuyoya, likundikeni kuvipangi viendi nakumuvuahalesa. Okukukeko kulemesa kua vusunga kuje munapande kulinga.

² Keti mulipuise ngue mu vantu vahano ha mavu, vuno honi eceleni Njambi atengulule visinganieka via mu mitima yeni. Ambahoni mukatantekeye cizango ca Njambi, vije viacili nevi vimuvuahela nevi via kusungama.

³ Omuo vuana njinatambula vua kavumbi ka Njambi, njihandeka kuli yeni voshe nguange, keti musinganieke yeni vavenia kupua vakama cikuma kupulakana muje mumunafu. Vuno honi, muapande kulikehesa muvisnganieka vieni, lihiluleni yeni vavenia ngue ku lutsilielo lueni luje luanamihana Njambi.

⁴ Tuli navilio viavingi mu muvila umo, kaha cimo na cimo cili navipangi viaco.

⁵ Mucifua cimo vene, cipue tunapu tuvavengi, tunapu muvila umolika muli Kilistu kaha yetu voshe vanatunungu kuvilio via muvila umolika.

⁶ Nankuma, tunapande kupangesa vuana vuetu vuakuliseza-seza ngue ku kavumbi ka Njambi, kaje natuhana. Nga vuana vuetu vunapu vuakuambulula vunanguizi, kaha tunapande kuambulula vunanguizi kuya ngue nalutsilielo luetu tuli naluo,

⁷ nga vuakupangela, kaha tunapande kupanga vene, nga vuakulongesa, tulongesen i vene,

⁸ nga vuakukolessa vakuetu, kaha tunapande kulinga ngoco vene. Uoshe uje mukakuhana vakuavo napande kuhana na mutima umo, kaha uje uoshe muka nzili napande kupanga cikuma na nzili, uoshe uje amuesa ngozi kuli vakuavo napande kucilinga nakuvuahela.

Vipangi via Cizango

9 Cizango cinapande kutungukua. Zindeni viuma vioshe vije vinapu viavipi, kakateyeni kuli vije viacili.

10 Lizangeni umo na mukuavo, kaha lisimikeni umo na mukuavo.

11 Nankuma pangeni cikuma na nzili keti mupue vilenda. Pangeleni Muene nakulihakako na mutima uoshe.

12 Vuaheleleni mukutsiliela kueni, pueni vaka ku simpa mutuyando tueni, kaha lombeleni ntsimbu yoshe.

13 Lipangezeleni vije mulinavio navakueni vaka Yesu vaje vana honoua, tambuleni vangenzi mu vinjivo vieni.

14 Vezikiseni vaje valinakumiyandesa, eyo, vavezikiseni, kaha keti muvasinge kuahi.

15 Vuaheleleni navaje valinakuvuahelila, lileni navaje vali nakulila.

16 Yoyeni multavasano umo na mukuavo. Keti mulihalese, vuno honi likeheseni muvipangi. Keti musinganieke yeni vavenia ngue munapu vakakuzangama.

17 Nga umo nakupihisila, keti umuhiluisile vupi vuendi naua. Lingeni viacili ku mesho a vantu voshe.

18 Lingeni viuma vioshe ngue mumunahasela nakuyoya mu ciyulo kuli muntu na muntu.

19 Keti mulihiluisile vupi ku vupi, vuno honi eceleni vukalu vua Njambi vucilinge. Omuo visoneka vihandeka nguavio, "Yange njikahiluisila vupi, njikavahiluisila fueto yavo, muanahandeka Muene."

²⁰ Vuno honi nge muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Nga citozi cove ali na njala, muhane viakulia, nga ali nampuila, muhane mema anue, omuo hakulinga eci ulinakumulingisa linga evue shuamua."

²¹ Keti mutave vupi vumihiiane, vuno honi hianeni vupi na viuma viacili.

13

Kusingimika vaka nzili yakama

¹ Vantu voshe vapande kuononoka kuli vaka nzili, omuo naumo uahi asa kushika kuvanga Njambi namuhangula, kaha vaka nzili vaje valiko Njambi ikeye navahakaho.

² Nankuma, uoshe uje aluisa vaka nzili kaha naluisa na vije via nashiki Njambi, kaha uoshe alinga evi alinehela cihiiso ikeye vavenia.

³ Omuo vakakulinga muacili kuvasa kuivuila liova vakakuyula, vuno honi kuvanga vaje valinga mua mupi. Yove ku uivuila liova muntu uje alina nzili yakama ndi? Nankuma linga muacili kaha na ikeye akakushangazala,

⁴ omuo vanapu vangamba va Njambi valinakumipangela viacili. Vuno honi nga ulinga mua mupi, kaha vovuile liova, omuo nzili yavo yakukuzangamesa inapu ya yusunga. Vakevo vanapu vangamba va Njambi, kaha valinakuneha kuzangamesa ca Njambi kuli vaje valinga mua mupi.

⁵ Nankuma ha cuma eci muapande kuononoka ku vaka nzili yakama, keti ngue hakuzangamesa

ca Njambi lika kuahi, vuno honi naua omuo ha visinganieka viacili.

⁶ Eci cikeco naua mulinakufuetela lisimu, omuo vaka nzili yakama vali nakupangela Njambi omuo nga vashulisa vipangi viavo.

⁷ Nankuma fueteni vije vinapu viavo, vafueteni vieni na lisimu lia ku vufuko vueni, kaha mueseni kasingimiko kuli voshe ava.

Kapandi keni kuli umo na mukuavo

⁸ Keti mukale nalikongo kuli umo na mukuavo, likongo munapande kukala nalion linapande kulizanga umo namukuavo. Uoshe uje azanga mukuavo kaha nonoka lishiko.

⁹ Mashiko nguauo, "Keti ulinge vupangala, keti utsihie, keti uive, keti uliveyele cuma camukueni." Kaha vioshe evi, navieka naua, vanavipusa lishiko limolika nguavo, "Zanga mukueni ngue muualizanga yove vavenia."

¹⁰ Nga uzanga mukueni, kaha kukasa kumulinga mua mupi, nankuma, kuzanga, kukekuo kuononoka lishiko lia Mosesa lioshe.

¹¹ Yeni munapande kulinga ngacijevene, omuo munatantekeya ngueni ntsimbu inahete ya kuhinduka mutulo. Omuo ntsimbu ya kutuamena ilimuyehi kupulakana muje muyakele omo tuatsilielele hakulivanga.

¹² Vutsiki vuavuno vuhua, litangua vuavuno lituhuka. Tulikeleni kulinga viuma vije viakundama ku milima, kaha tuambateni vitua viakulua navio mumutania.

¹³ Tuendeni muacili, ngue vantu vaje valinakuyoya mu ceke ca mutania, keti kulinga kalua

kakuviuano cipue kupenda, cipue kulinga vu-pangala, cipue lizangamena, cipue kulinga luozi cipue cipululu.

¹⁴ Vuno honi zaleni vitua via Muene Yesu Kilstu, keti muivuile naua cifua ceni ca vuntu na kukavangeya mashungu aco kuahi.

14

Keti uhise vakueni

¹ Tambuleni vaje vanazeye mulutsilielo, vuno honi keti mulinge vimpata navo ha visinganieka viavo.

² lutsilielo lua vantu vamo luvatavesa kulia nkala coshe, vuno honi vantu vamo vaje vanaz-eye mulutsilielo valia lika visapa sapa.

³ Muntu uje alia vioshe keti ayengule muntu uje ke kulia vioshe, kaha uje alia lika visapa sapa keti ahise uje alia nkala coshe, omuo Njambi ikeye namutavesa.

⁴ Yove iyajo linga uhise ngamba yambala? Kuvanga uje Muene yavo ikeye ahangula nga valinga muacili cipue vanahonoua. Omuo Muene yavo akavakolesa linga vase.

⁵ Vantu vamo vasinganieka ngue litangua limo lili naseho kupulakana matangua akuavo, kaha vakuavo naua vasinganieka nguavo matangua oshe apua hamolika. Muntu na muntu napande kukolesa mukusinganieka viendi viampua via-cili.

⁶ Vaje Voshe vasinganieka seho ya litangua limo napande alinge mukusingimika Muene, uoshe uje alia cuma coshe napande ku cilia mukusingimika Muene, omuo atsetsela kuli Njambi ha kulia. Voshe vaje vaviana viakulia

vimo vaviana kusingimika Muene, kaha atsetsela kuli Njambi.

⁷ Naumo uahi haliyetu aka liyoyela ikeye vavenia, kaha naumo uahi haliyetu akalitsila ikeye vavenia.

⁸ Nga tuyoya, tulinakuyoyela kuli Muene, kaha nga tutsa, tuttsila kuli Muene. Nankuma, cipue tuyoya cipue tutsa, tunapu vana va Muene.

⁹ Omo Kilstu uatsile, kaha uayoyele naua mukupua Muene ua vakakuyoya na vatsi.

¹⁰ Nankuma, kuli yove ukali lika visapa sapa, vikahoni uhisa mukueni? Kaha naua yove ukali vioshe, omuo vika uyenguila mukueni? Yetu voshe tukemana kumesho a Njambi na kutusom-pesa.

¹¹ Omo vavisoneka muvisoneka nguavo,
“Mua vusunga omo njiyoya,

vantu voshe vakatsikama kumesho ange,
kaha vantu voshe vakalitavela nguavo yange
Njambi.”

¹² Nankuma, yetu voshe, tukahandeka vietu vavenia kumesho a Njambi.

Keti utsutsuse mukueni

¹³ Nankuma tuecele kulihisa umo namukuavo. Vuno honi uapande kusinganieka linga keti uhake citsutsukiso mungila ya mukueni cipue cakumuuisa.

¹⁴ Muvumo vuange muli Muene Yesu muavusunga njitatekeya nguange kukuesi viakulia viakujuala mua lika liavio, vuno honi nga munatsiliela linga viakulia vimo vinapu viakujuala, nankuma, vipua viakujuala kuli yeni.

15 Nga uvulumuina vakueni omuo ha cakulia, kaha kuuesi nakumuesa cizango kuahi. Keti utave viakulia vije viulia vinongese muntu uje yanatsililile Kilistu!

16 Nankuma, keti utave vije viacili ku mesho ove linga vipue nalizina lia lipi.

17 Omuo vu Muene vua Njambi keti ngue vunapu vuakulia na kunua kuahi, vuno honi vunapu vua vusunga na ciyulo nakujolelela mu Cimbembesi Uakulela.

18 Kaha nga mupangela Kilistu mungila eyi vene, muvuahesa Njambi, kaha na vantu vamutsiliela naua.

19 Nankuma, ntsimbu yoshe tunapande kusinganieka ha viuma vineha ciyulo navije vikuasa kukolesa umo na mukuavo.

20 Keti unongese vipangi via Njambi omuo havia kulia lika. Via kulia vioshe viapua via kulela, vuno honi keti muacili kulia cuma cimo cije casa kulingisa umo linga auile mu vupi.

21 Cuma cacili kulinga cinapu keti mulie ntsitu nakunua viniu, cipue kulinga cuma cimo cije cistustukisa mukueni.

22 Lutsilielo luje lu muli natio lutulikeni hhakati keni vavenia na Njambi, nakukuisula muntu uje kevu shuamua omo a panga cuma cimo namono nguendi cacili!

23 Vuno honi nga vakevo vali navimpata hali vije vialia, kaha Njambi navahisa laja omo vavilia, omuo vilinga viavo kuviakundamene ha lutsilielo. Omuo cuma coshe cije kucakundamene halutsilielo cinapu vupi.

15

Vuahelleseni Vakueni keti Yeni Vavenia

¹ Yetu vaje vanakolo mu lutsilielo tunapande kukuasa vaje kanda vakole mu lutsilielo haku-vakuasa kuambata viteli viavo. Kutuapandele kulivuahela yetu vaveni.

² Vuno honi tuva voshe tuapande kuvuahela vakuetu mukuvalingila viacili, linga vakole mu lutsilielo.

³ Omuo Kilistu kalivuahelesele ikeye vavenia kuahi. Vuno honi ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, “Kushaula kuje kuvamishauile kuneja hali yange.”

⁴ Vuima vioshe vije vanasoneka mu visoneka vavisionekelle linga vitulongese, linga tusimpe na kilitakamesa kuje kuvanatuhana mu visoneka linga tukale nakutsiliela.

⁵ Kaha Njambi uje ikeye ntsina ya kusimpa na kutakamesa, amihane kuyoya vuino mukati keni umo na mukuavo kuhitila muli Kilistu Yesu,

⁶ linga mu voshe mukashangazale Njambi Ishe ya Muene uetu Yesu Kilistu na lizi limo.

Muzimbu kuli Vaje keti Vayunda

⁷ Nankuma, litambuleni umo namukuavo, ngue muanamitambula Kilistu, linga muhane vumpau kuli Njambi.

⁸ Omuo njimileka nguange Kilistu vamupuisile mukakupangela Vayunda, mukumuesa nge Njambi uapua ua vusunga, mukulingisa vikulaheso viendi kuli vakukuluila vavo linga vipue via vusunga,

⁹ kaha naua mukulingisa vaje keti Vayunda
linga vashangazale Njambi ha cikeketima cendi.
Nge muvanavisoneka muvisoneka nguavo,
“Nankuma, njikakushangazala hhakati ka vaje
keti Vayunda,
njikemba nakukushangazala.”

¹⁰ Kaha naua nguavo,
“Yeni vaje keti Vayunda joleleni hamo na vantu
va Njambi!”

¹¹ Kaha naua nguavo,
“Shangazaleni Muene, yeni voshe keti Vayunda,
mushangazaleni yeni vantu voshe!”

¹² Kaha naua Isaya ahandeka nguendi,
“Mutekuluila ua Njesi akasholoka,
akeja mukuyula vaje keti Vayunda,
kaha vakahaka kutsiliela kuavo muli ikeye.”

¹³ Kaha Njambi, uje ntsina ya kutsiliela,
amishulise na kuvuahellela kuoshe na ciyulo
omuo halutsilielo lueni muli ikeye, linga kut-
siliela ceni citualeleleho kukola na nzili ya Cimbe-
mbesi Uakulela.

*Omuo vikahoni Paulu ua vasonekelele na
kusimpa*

¹⁴ Vavusamba vange, yange vavenia njinamono
nguange muavusunga yeni munashulu na vucili,
kaha muli na mana oshe, kaha naua muasakuli-
longesa umo na mukuavo.

¹⁵ Vuno honi mu mukanda ou njinasimpi ha
kusoneka viuma vimo njamianukisa. Njinasimpi
omuo ha kapandi kaje kananiihana Njambi,

¹⁶ ha kupua ngamba ya Kilistu Yesu haku-
pangela vaje keti Vayunda. Njilinakupanga

ngue kasasendote mukuambulula Muzimbu Uacili ua Njambi, linga vaje kenti Vayunda vapue nkombelo yakuvatambula kuli Njambi, ije ivanalelesa kuli Cimbembesi Uakulela.

¹⁷ Muvumo muli Kilstu Yesu, njihasa kulissha hakupangela Njambi.

¹⁸ Omuo njikasimpa nakuhandeka lika vije vianalingi Kilstu kuhitila muli yange mukutuamenena vaje keti Vayunda linga vononoke Njambi. Nalingi evi muli mezi na vilinga,

¹⁹ na nzili ya vikomoueso na vitakeyeso, na nzili ya Cimbembesi ca Njambi. Nankuma, kuhuma ku Yelusalema na kuheta ku Ilikiume, njinamanesa kuambulula Muzimbu Uacili ua Kilstu.

²⁰ Cizango cange ntsimbu yoshe cinapu kuambulula Muzimbu Uacili mumitambela ije kanda vovue via Kilstu, kuteua njikatungila ha luvula luanahindi laja muntu ueka.

²¹ Ngue muvanasoneka mu visoneka nguavo, "Vaje kuvavalekele via hali ikeye vakamumona, kaha vaje kuvevuile, vakevuisisa."

Vutumbe vua Paulu vuakuya ku Loma

²² Kaha evi vikevo vianjihonouesele vintsimbu viavingi kuija kuli yeni.

²³ Vuno honi omo honi njamanesa vipangi viange mu vihela evi, kaha njatondele ha miaka yayingi linga njije njakumimone,

²⁴ njinatsiliela kulinga ngoco vene. Njitonda kumimona ha vungenzi vuange vuakuya ku Sepeine, linga muakunjikuase hakuya kuje, kaha

njikahandeke neni mu matangua amandende lika.

²⁵ Kaha hano vene njili nakuya ku Yelusama nakupangela vantu va Njambi kuje.

²⁶ Omuo vikungulukilo viamu Masendonia na mu Akaya vanasinganieka kuhanako mulambu mukukuasa tuhutu hhakati ka vantu va Njambi mu Yelusalema.

²⁷ Viapuile visinganieka viavo vavenia lika, vuno honi cilivene ha cuma eci, vakevo vakele na likongo lia kuvakuasa. Omuo Vayunda valipangelele vikuisulo viavo via cimbembesi na vaje keti Vayunda, kaha vaje keti Vayunda vanapande kupangesa vikuisulo viavo via vufuko mukukuasa Vayunda.

²⁸ Omo njinamanesa vipangi evi nakuneha vimbongo vioshe kuli vakevo vije vivanavakunguluila, kaha njikaya ku Sepeine nakumisikamesa ha vungenzi vuange vua kuya kuje.

²⁹ Kaha omo njikeja kuli yeni, njatantekeya nguange njikeja nakushula kua vikuisulo via Kilstu.

³⁰ Njimilambelela vavusamba vange, kuhitila muli Muene uetu Yesu Kilstu na kuhitila mu cizango ca Cimbembesi, lipandakaneni hamo nange mukunjilombelela cikuma kuli Njambi.

³¹ Lombeleni linga njikahone kukala na vushonde kuli vakakuhona kutsiliela mu Yundeya, kaha naua vipangi viange mu Yelusalema vakavitambule vantu va Njambi vaje vali muje.

³² Nankuma, njikeja kuli yeni nakuvuahela

kuoshe, nga cinapu cizango ca Njambi, na kuvuahelela mukumisikamesa.

³³ Kaha Njambi, ntsina ya ciyulo, akale nenivoshe. Ameni.

16

Vihindu via Paulu kuli vantu va mu Loma

¹ Njikundika muanetu uampuevo Fuivi kuli yeni, uje muka kupangela cikungulukilo ca ku Senkili.

² Mutambuleni mu lizina lia Muene nge muje muvakalingi vantu va Njambi, kaha mukuaseni vioshe vije atonda kuli yeni, omuo ikeye uapua kavusamba uacili kuli vantu vavengi na kuli yange naua.

³ Vihindu kuli Pilisika na Akuila, vaka kupanga nange mu vipangi via Kilistu Yesu,

⁴ vakevo vecelele muono uavo omuo yange. Njatsetsela, keti yange lika, vuno honi naua na vikungulukilo vioshe via vaje keti Vayunda.

⁵ Vihindu naua ku cikungulukilo ca vaje vakakungulukila mu njivo yavo.

Vihindu kuli kavusamba kange Epaenetase, uje uapuile yala uakulivanga kutsiliela muli Kilistu mu mumbonge ya Asiya.

⁶ Vihindu kuli Maliya, uje uamipangelele cikuma.

⁷ Vihindu naua kuli Andolonikase na Njuniyase, vakuetu Vayunda vaje mutuakelelele mu kamenga, vapua vakutsimana hhakati ka tunganda, kaha vapuile vaka Yesu ntsimbu kanda yange njitsiliele.

8 Vihindu viange kuli Ampiliatase, kavusamba uange ha kulitombola muli Muene.

9 Vihindu naua kuli Ambanase, mukuetu mu vipangi via Kilstu, na kuli Sitacise kavusamba kange ua cizango.

10 Vihindu kuli Apelese, uje kulongua cendi muli Kilistu vanacishangala. Vihindu kuli vaje vanakundama ku ntanga ya Alisitombolase.

11 Vihindu kuli Helondione, mukuetu Kayunda, na kuli vaka Yesu mu ntanga ya Nasisase.

12 Vihindu viange kuli Talafaena na kuli Talafosa vaje vapanga mu vipangi via Muene, na kuli kavusamba kange Pelesise, uje napanga cikuma vipangi via Muene.

13 Vihindu kuli Lufase, uje uakuhangula muli Muene, hamo na vaina vaje vakele nakunjininga ngue nji munendi.

14 Vihindu kuli Asinikilitase na Felengone na Helemese na Patolombase na Helemese na vakuetu voshe muli Yesu vali hamo navo

15 Vihindu kuli Filolongese na Njuniyase na Neliase na ndumbuendi uampuevo, na kuli Olimpase na kuli vantu voshe va Njambi vaje vali hamo navo.

16 Kaha lihinduiseni umo na mukuavo nakulitsuumba ca kulela. Vikungulukilo vioshe via Kilstu vanamimene ka.

Vilongesa viakumanesela

17 Njimilomba vamuanetu nguange, Zangameni kuli vaje vaneha kulihangunuka nakutanganesa lutsilielo lua vantu nakuluisa vilongesa vije vimuatambuile. Vashondolokeni!

18 Kaha omo voshe vaje valinga viuma evi, kuvesi nakupangela Kilistu Muene yetu vuno honi vali nakupangela lika mazimo avo, kaha na mezi avo akukokueya na hendekesi yavo yakuzembeleka vakuise vantu vakuhona mulonga.

19 Omo vantu voshe vanovu kulongua kueni ku muzimbu uacili kaha acuma eci njili naku-vuahelela cikuma hali yeni. Njitonda nguange mupue vaka mana kuviuma viacili, vuno honi mpueni vakakuhona mulonga kuviuma via vupi.

20 Kaha Njambi ua ciyulo, vuavuno akatsena Satana muintsi ya viliato viendi.

Kavumbi ka Muene yetu Yesu kakale hamo nen.

21 Mukuetu Timoteo muvipangi, alinakumi-hana vihindu, na Lusiyasi na Njasone na Sosipata vakuetu Vayunda.

22 Kaha yange Teshase muka-kusoneka mukanda ou njamitumu vihindu muli Muene.

23 Ngayase, muka kunjijumbula, uje mu njivo yendi cikungulukilo cikaliuanena, na Elasitase uje mukakutulika cikuama ca nganda, namuanetu Kuatase, vanatumu vihindu viavo kuli yeni.

24 Ciulo ca Muene Yesu Kilistu cikale nen. Ameni

Lilombelo liakumanusuila lia Vishangazala

25 Nankuma vumpau vukale kuli Njambi! Ik-eye asa kumipangesa linga mukolese mulutsilielo lueni, kuya ku muzimbu ua cili njikambulula via Yesu Kilistu, nakuya kukusolola kua vusunga vuakushueka vuje vuvashuekele hume laja.

Loma 16:26

lvi

Loma 16:27

26 Vuno honi vuje vusunga vanavunehe ambanza mutania muelu muvisoneka via tunanguizi va Njambi tua Njambi, nakushika ca Njambi ua miaka yoshe vanavutantekeyesa kuli vaje keti Vayunda voshe, linga voshe vatsiliele nakuononoka.

27 Kuli Njambi umo lika uje ua mana oshe, kukale vumpau kuhitila muli Yesu Kilistu ku miaka yoshe ya yaye! Ameni.

**Nkangala Bible Translation
The New Testament in the Nkangala language of
Angola: Nkangala Bible Translation (New Testament)**
copyright © 2024 The Word for the World International

Language: (Nkangala)

Contributor: The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 May 2025 from source files dated 17 May 2025

9a9c909c-dd81-59f5-8c45-51bc768de51c